

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Кафедра педагогіки та суспільних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри

доц.
К.К.Пивоварська

«1» вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни	«Моя громадянська позиція»
освітня програма/ спеціалізація	Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
спеціальність	В11 Філологія (за спеціалізаціями)
галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
ступінь вищої освіти	Бакалавр

Робоча програма навчальної дисципліни «Моя громадянська позиція» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри педагогіки та суспільних наук

Протокол від 1 вересня 2025, № 1

Розробники /укладачі програми:

Пивоварська К.К. – к.філос.н., доцент, зав.каф. педагогіки та суспільних наук Полтавського університету економіки і торгівлі»

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми
В11.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська,
галузь знань В Культура, мистецтво
та гуманітарні науки,
спеціальність В11 Філологія
к. філол. н., доцент

В. Л. Іщенко

01 вересня 2025 р.

ЗМІСТ

Розділ 1.	Опис навчальної дисципліни	4
Розділ 2.	Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна, програмні результати навчання	5
Розділ 3.	Програма навчальної дисципліни	7
Розділ 4.	Тематичний план вивчення навчальної дисципліни	9
Розділ 5.	Система оцінювання знань студентів	26
Розділ 6.	Інформаційні джерела	27
Розділ 7.	Програмне забезпечення навчальної дисципліни	28

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 – Опис навчальної дисципліни «Моя громадянська позиція»

Місце в структурно-логічній схемі підготовки: пререквізити: – ; постреквізити: ОК «Практична психологія», ОК «Українська мова (за професійним спрямуванням)», ОК «Тренінг: мова, культура, традиція»
Мова викладання – українська
Статус дисципліни – нормативна
Кількість кредитів за ЄКТС – 3
Курс/семестр вивчення – 1/1
Денна форма навчання:
Кількість годин: 90
– лекції: –
– практичні заняття: 30
– самостійна робота: 60
– вид підсумкового контролю: ПМК (залік)
Заочна форма навчання:
Кількість годин: 90
– лекції: 2
– практичні заняття: 4
– самостійна робота: 84
– вид підсумкового контролю: ПМК (залік)

Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Мета навчальної дисципліни «Моя громадянська позиція» - сформувати у здобувачів вищої освіти розуміння цінності демократичного вибору, вміння формувати та відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, діяти соціально відповідально та свідомо, зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства.

Таблиця 2 – Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна «Моя громадянська позиція», програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти студент
<p>ПР 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.</p> <p>ПР 5. Співпрацювати з колегам, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.</p> <p>ПР 18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв’язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.</p>	<p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК 5. Здатність учитися й</p>

	<p>оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.</p> <p>ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.</p>
--	--

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні основи демократичного устрою та громадянської позиції

- **Тема 1. Демократія: історія та сучасність. Демократичні процеси в Україні**
  - Форми роботи: тренінг, евристична дискусія, міні-опитування, міні-лекція, робота з документами
  - Завдання самостійної роботи: підготовка доповіді або презентації, підготовка до дискусії «Навіщо мені потрібна демократія?»
- **Тема 2. Громадянин і держава: відносини взаємозалежності. Соціум та його структура**
  - Форми роботи: тренінг, рольова гра, кейс-метод, мозковий штурм, міні-лекція
  - Завдання самостійної роботи: підготовка доповіді або презентації за темою.
- **Тема 3. Права, свободи та відповідальність молоді**
  - Форми роботи: тренінг, написання есе «Від яких свобод я можу відмовитися?», аналіз правничих текстів, міні-лекція
  - Завдання самостійної роботи: підготовка доповіді або презентації, актуалізація знань з правознавства, підготовка до дискусії «Чи бувають права без обов'язків?»
- **Тема 4. Цінності та навіщо вони потрібні. Ієрархія цінностей**
  - Форми роботи: тренінг, рольова гра, мозковий штурм, групова дискусія, міні-лекція
  - Завдання самостійної роботи: підготовка доповіді або презентації, написання есе «Мої цінності»
- **Тема 5. Свідоме лідерство**
  - Форми роботи: тренінг-симуляційна гра «Світ Громад: Акселератор III», групове обговорення
  - Завдання самостійної роботи: підготовка доповіді або презентації, підготовка до дискусії «Лідер VS послідовники: хто головний?»

Модуль 2. Практика свідомого громадянства

- **Тема 6. Аргументація як спосіб відстояти свою позицію**
  - Форми роботи: тренінг (дебати, евристична дискусія, групове обговорення)
  - Завдання самостійної роботи: підготовка доповіді або

презентації, дискусія «Недопустимі аргументи та як із ними боротися»

- **Тема 7. Теорія та практика прийняття рішень**
  - Форми роботи: тренінг (використання квадрату Декарта, моделі Кеневін, постановка SMART-цілі), ділова гра, міні-лекція
  - Завдання самостійної роботи: підготовка доповіді або презентації, підготовка до дискусії «Ціна помилки»
- **Тема 8. Критичне мислення для молоді: стереотипи та упередження**
  - Форми роботи: тренінг «Стереотипи серед молоді», групова дискусія, міні-лекція, робота з документами
  - Завдання самостійної роботи: підготовка доповіді або презентації, виконання практичного завдання «Боротьба зі стереотипами»
- **Тема 9. Громадянське суспільство: методи впливу на державу. Електронна демократія та її можливості. Добросесність та антикорупція**
  - Форми роботи: тренінг з практичною компонентою, кейс-метод, мозковий штурм, міні-лекція, мотиваційні завдання
  - Завдання самостійної роботи: підготовка доповіді або презентації, пошук доступних шляхів використання електронної демократії

Розділ 4 – Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 4.1 – Тематичний план навчальної дисципліни «Моя громадянська позиція»
Модуль 1. Теоретичні основи демократичного устрою

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
<p>Тема 1. Демократія: історія та сучасність. Демократичні процеси в Україні</p>	3	<p>Тема 1. Демократія: історія та сучасність. Демократичні процеси в Україні</p> <p>Що таке демократія? Основні принципи та моделі демократичного правління.</p> <p>Які етапи розвитку демократії можна виділити в історії людства?</p> <p>Як розвивалася демократія в Україні: від Київської Русі до сучасності?</p> <p>Які ключові події вплинули на демократичні процеси в Україні у XX–XXI століттях?</p> <p>Які виклики стоять перед демократичним розвитком України сьогодні?</p> <p>Як громадяни можуть впливати на демократичні процеси та брати участь у прийнятті рішень?</p> <p>Які міжнародні організації сприяють</p>	6	<p>Підготовка доповіді або презентації за темою.</p> <p>Підготовка до дискусії «Навіщо мені потрібна демократія?»</p>	

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		розвитку демократії в Україні?			
Тема 2. Громадянин і держава: відносини взаємозалежності і. Соціум та його структура	3	<p>Тема 2. Громадянин і держава: відносини взаємозалежності. Соціум та його структура</p> <p>Що таке громадянство? Які основні права та обов'язки громадянина у демократичній державі?</p> <p>Які існують моделі взаємодії громадянина та держави? Які переваги та недоліки кожної з них?</p> <p>Що таке соціум і які основні структурні елементи суспільства можна виділити?</p> <p>Як держава регулює суспільні відносини? Які механізми використовуються для підтримки соціальної рівноваги?</p> <p>Як громадянське суспільство може впливати на державну політику? Наведіть приклади успішних ініціатив.</p> <p>Які фактори впливають на формування громадянської активності?</p> <p>Як цифрові технології змінюють взаємодію громадянина і держави?</p>	6	Підготовка доповіді або презентації за темою.	
Тема 3. Права, свободи	3	Тема 3. Права, свободи та відповідальність молоді	6	Підготовка доповіді або	

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
та відповідальність молоді		<p>Які основні права та свободи молоді гарантовані Конституцією України та міжнародними документами?</p> <p>Які механізми захисту прав молоді існують в Україні? Як вони працюють на практиці?</p> <p>У чому полягає соціальна та правова відповідальність молоді людини перед суспільством?</p> <p>Як баланс між правами, свободами та відповідальністю впливає на розвиток демократичного суспільства?</p> <p>Які можливості має молодь для участі в громадському житті та прийнятті суспільно значущих рішень?</p> <p>Які існують виклики та загрози щодо дотримання прав і свобод молоді в сучасному світі?</p> <p>Як молодь може сприяти захисту прав інших громадян і розвитку правової культури?</p>		<p>презентації за темою.</p> <p>Актуалізація знань з правознавства.</p> <p>Підготовка до дискусії «Чи бувають права без обов'язків?»</p>	
Тема 4. Цінності та навіщо вони потрібні.	3	<p>Тема 4. Цінності та навіщо вони потрібні. Ієрархія цінностей</p> <p>Що таке цінності та яку роль вони відіграють у житті людини та суспільства?</p>	6	<p>Підготовка доповіді або презентації за темою. Есе «Мої</p>	

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Ієрархія цінностей		<p>Які бувають види цінностей (моральні, культурні, політичні, економічні тощо) та як вони взаємопов'язані?</p> <p>Що таке ієрархія цінностей і як вона формується у різних людей?</p> <p>Як змінюються цінності впродовж життя людини та в історичному контексті суспільства?</p> <p>Чому важливо усвідомлювати власну систему цінностей і як вона впливає на прийняття рішень?</p> <p>Як цінності впливають на формування громадянської позиції та відповідального суспільства?</p> <p>Які сучасні виклики стоять перед українським суспільством у збереженні та трансформації цінностей?</p>		цінності»	
Тема 5. Свідоме лідерство	3	<p>Тема 5. Свідоме лідерство</p> <p>Що таке свідоме лідерство? Чим воно відрізняється від традиційного розуміння лідерства?</p> <p>Які ключові риси та компетентності притаманні свідомому лідеру?</p>	6	<p>Підготовка доповіді або презентації за темою.</p> <p>Підготовка до дискусії «Лідер</p>	

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		<p>Як свідоме лідерство впливає на розвиток суспільства та громадянської активності?</p> <p>Які етичні принципи мають бути основою свідомого лідерства?</p> <p>Як формуються лідерські якості: природжені здібності чи результат навчання та саморозвитку?</p> <p>Які виклики стоять перед сучасними лідерами в умовах глобальних змін та криз?</p> <p>Як кожна людина може розвивати в собі навички свідомого лідерства у повсякденному житті?</p>		VS послідовники: хто головний?»	

Модуль 2. Практика свідомого громадянства

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Тема 6. Аргументація як спосіб відстояти свою позицію	2	<p>Тема 6. Аргументація як спосіб відстояти свою позицію</p> <p>Що таке аргументація? Які її основні цілі та завдання?</p> <p>Які види аргументів існують? У чому їхня</p>	4	<p>Підготовка доповіді або презентації за темою.</p> <p>Дискусія</p>	10

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		<p>відмінність?</p> <p>Яка структура переконливої аргументації? Яку роль у ній відіграють факти, логіка та емоції?</p> <p>Що таке маніпулятивні аргументи та як їх розпізнавати в дискусії?</p> <p>Які техніки ефективного аргументування можна застосовувати в суперечках та дебатах?</p> <p>Як аргументація допомагає формувати громадянську позицію та впливати на суспільство?</p> <p>Які приклади успішного використання аргументації в історії або сучасній політиці ви можете навести?</p>		«Недопустимі аргументи та як із ними боротися».	
Тема 7. Теорія та практика прийняття рішень	7. та 2	<p>Тема 7. Теорія та практика прийняття рішень</p> <p>Що таке процес прийняття рішень? Які основні етапи він включає?</p> <p>Які чинники впливають на ухвалення рішень людиною? Як уникнути когнітивних спотворень?</p> <p>Що таке <i>Квадрат Декарта</i>? Як він допомагає аналізувати варіанти рішень?</p>	4	<p>Підготовка доповіді або презентації за темою.</p> <p>Підготовка до дискусії «Ціна помилки»</p>	10

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		<p>Як працює <i>модель Кеневін</i>? У яких ситуаціях її варто застосовувати?</p> <p>Що таке <i>SMART-цілі</i> та чому їх важливо використовувати при ухваленні рішень?</p> <p>Які є найпоширеніші помилки у процесі прийняття рішень? Як їх уникнути?</p> <p>Як навички ефективного прийняття рішень можуть допомогти у громадянській активності та суспільному житті?</p>			
<p>Тема 8. Критичне мислення для молоді</p> <p>Стереотипи та упередження</p>	<p>8.</p> <p>2</p>	<p>Тема 8. Критичне мислення для молоді</p> <p>Стереотипи та упередження</p> <p>Що таке критичне мислення? Які його основні принципи та чому воно важливе для молоді?</p> <p>Що таке стереотипи та упередження? Яка між ними різниця?</p> <p>Як формуються стереотипи та які фактори впливають на їх поширення в суспільстві?</p> <p>Який вплив мають стереотипи та упередження на особистість і прийняття рішень?</p> <p>Як можна розпізнати та подолати власні упередження? Які техніки для цього існують?</p>	<p>4</p>	<p>Підготовка доповіді або презентації за темою.</p> <p>Виконання практичного завдання «Боротьба зі стереотипами».</p>	<p>10</p>

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		<p>Яку роль відіграють медіа в поширенні або подоланні стереотипного мислення?</p> <p>Як розвиток критичного мислення допомагає молоді формувати власну громадянську позицію?</p>			
<p>Тема 9. Громадянське суспільство: методи впливу на державу. Електронна демократія та її можливості</p>	<p>2</p>	<p>Тема 9. Громадянське суспільство: методи впливу на державу. Електронна демократія та її можливості</p> <p>Що таке громадянське суспільство? Які його основні функції та роль у демократичній державі?</p> <p>Які існують методи впливу громадянського суспільства на державні рішення (петиції, мітинги, громадські організації тощо)?</p> <p>Що таке електронна демократія? Які можливості вона відкриває для громадян?</p> <p>Як працюють електронні петиції, громадські бюджети та онлайн-консультації? Наскільки вони ефективні в Україні?</p> <p>Які переваги та ризики використання цифрових технологій для участі громадян у політичному житті?</p> <p>Як розвинені країни використовують</p>	<p>4</p>	<p>Підготовка доповіді або презентації за темою.</p> <p>Пошук доступних для студента шляхів використання електронної демократії</p>	<p>10</p>

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		електронну демократію? Які практики можуть бути корисними для України? Як молодь може долучитися до електронної демократії та зробити свій внесок у розвиток громадянського суспільства?			
Разом	20		40		90

Таблиця 4.2 – Тематичний план навчальної дисципліни «Моя громадянська позиція» для студентів заочної форми навчання

Модуль 1. Теоретичні основи демократичного устрою

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Тема 1. Демократія: історія та сучасність. Демократичні історія та сучасність. Демократичні	2	Тема 1. Демократія: історія та сучасність. Демократичні процеси в Україні Що таке демократія? Основні принципи та моделі демократичного правління. Які етапи розвитку демократії можна		Підготовка доповіді або презентації за темою. Підготовка до	9

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
процеси в Україні		<p>виділити в історії людства?</p> <p>Як розвивалася демократія в Україні: від Київської Русі до сучасності?</p> <p>Які ключові події вплинули на демократичні процеси в Україні у XX–XXI століттях?</p> <p>Які виклики стоять перед демократичним розвитком України сьогодні?</p> <p>Як громадяни можуть впливати на демократичні процеси та брати участь у прийнятті рішень?</p> <p>Які міжнародні організації сприяють розвитку демократії в Україні?</p>		дискусії «Навіщо мені потрібна демократія?»	
Тема 2. Громадянин і держава: відносини взаємозалежності. Соціум та його структура		<p>Тема 2. Громадянин і держава: відносини взаємозалежності. Соціум та його структура</p> <p>Що таке громадянство? Які основні права та обов'язки громадянина у демократичній державі?</p> <p>Які існують моделі взаємодії громадянина та держави? Які переваги та недоліки кожної з них?</p> <p>Що таке соціум і які основні структурні елементи суспільства можна виділити?</p>		Підготовка доповіді або презентації за темою.	9

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		<p>Як держава регулює суспільні відносини? Які механізми використовуються для підтримки соціальної рівноваги?</p> <p>Як громадянське суспільство може впливати на державну політику? Наведіть приклади успішних ініціатив.</p> <p>Які фактори впливають на формування громадянської активності?</p> <p>Як цифрові технології змінюють взаємодію громадянина і держави?</p>			
Тема 3. Права, свободи та відповідальність молоді		<p>Тема 3. Права, свободи та відповідальність молоді</p> <p>Які основні права та свободи молоді гарантовані Конституцією України та міжнародними документами?</p> <p>Які механізми захисту прав молоді існують в Україні? Як вони працюють на практиці?</p> <p>У чому полягає соціальна та правова відповідальність молодої людини перед суспільством?</p> <p>Як баланс між правами, свободами та відповідальністю впливає на розвиток демократичного суспільства?</p>		<p>Підготовка доповіді або презентації за темою.</p> <p>Актуалізація знань з правознавства.</p> <p>Підготовка до дискусії «Чи бувають права без обов'язків?»</p>	9

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		<p>Які можливості має молодь для участі в громадському житті та прийнятті суспільно значущих рішень?</p> <p>Які існують виклики та загрози щодо дотримання прав і свобод молоді в сучасному світі?</p> <p>Як молодь може сприяти захисту прав інших громадян і розвитку правової культури?</p>			
Тема 4. Цінності та навіщо вони потрібні. Ієрархія цінностей		<p>Тема 4. Цінності та навіщо вони потрібні. Ієрархія цінностей</p> <p>Що таке цінності та яку роль вони відіграють у житті людини та суспільства?</p> <p>Які бувають види цінностей (моральні, культурні, політичні, економічні тощо) та як вони взаємопов'язані?</p> <p>Що таке ієрархія цінностей і як вона формується у різних людей?</p> <p>Як змінюються цінності впродовж життя людини та в історичному контексті суспільства?</p> <p>Чому важливо усвідомлювати власну систему цінностей і як вона впливає на прийняття рішень?</p>		Підготовка доповіді або презентації за темою. Есе «Мої цінності»	9

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		<p>Як цінності впливають на формування громадянської позиції та відповідального суспільства?</p> <p>Які сучасні виклики стоять перед українським суспільством у збереженні та трансформації цінностей?</p>			
Тема 5. Свідоме лідерство		<p>Тема 5. Свідоме лідерство</p> <p>Що таке свідоме лідерство? Чим воно відрізняється від традиційного розуміння лідерства?</p> <p>Які ключові риси та компетентності притаманні свідомому лідеру?</p> <p>Як свідоме лідерство впливає на розвиток суспільства та громадянської активності?</p> <p>Які етичні принципи мають бути основою свідомого лідерства?</p> <p>Як формуються лідерські якості: природжені здібності чи результат навчання та саморозвитку?</p> <p>Які виклики стоять перед сучасними лідерами в умовах глобальних змін та криз?</p> <p>Як кожна людина може розвивати в собі навички свідомого лідерства у повсякденному</p>	2	<p>Підготовка доповіді або презентації за темою.</p> <p>Підготовка до дискусії «Лідер VS послідовники: хто головний?»</p>	9

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		житті?			

Модуль 2. Практика свідомого громадянства

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Тема 6. Аргументація як спосіб відстояти свою позицію		<p>Тема 6. Аргументація як спосіб відстояти свою позицію</p> <p>Що таке аргументація? Які її основні цілі та завдання?</p> <p>Які види аргументів існують? У чому їхня відмінність?</p> <p>Яка структура переконливої аргументації? Яку роль у ній відіграють факти, логіка та емоції?</p> <p>Що таке маніпулятивні аргументи та як їх розпізнавати в дискусії?</p> <p>Які техніки ефективного аргументування можна застосовувати в суперечках та дебатах?</p> <p>Як аргументація допомагає формувати громадянську позицію та впливати на суспільство?</p>		<p>Підготовка доповіді або презентації за темою.</p> <p>Дискусія «Недопустимі аргументи та як із ними боротися».</p>	9

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		Які приклади успішного використання аргументації в історії або сучасній політиці ви можете навести?			
Тема 7. Теорія та практика прийняття рішень		<p>Тема 7. Теорія та практика прийняття рішень</p> <p>Що таке процес прийняття рішень? Які основні етапи він включає?</p> <p>Які чинники впливають на ухвалення рішень людиною? Як уникнути когнітивних спотворень?</p> <p>Що таке <i>Квадрат Декарта</i>? Як він допомагає аналізувати варіанти рішень?</p> <p>Як працює <i>модель Кеневін</i>? У яких ситуаціях її варто застосовувати?</p> <p>Що таке <i>SMART-ціль</i> та чому їх важливо використовувати при ухваленні рішень?</p> <p>Які є найпоширеніші помилки у процесі прийняття рішень? Як їх уникнути?</p> <p>Як навички ефективного прийняття рішень можуть допомогти у громадянській активності та суспільному житті?</p>		Підготовка доповіді або презентації за темою. Підготовка до дискусії «Ціна помилки»	10
Тема 8. Критичне мислення для		Тема 8. Критичне мислення для молоді Стереотипи та упередження		Підготовка доповіді або	10

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
молоді Стереотипи та упередження		<p>Що таке критичне мислення? Які його основні принципи та чому воно важливе для молоді?</p> <p>Що таке стереотипи та упередження? Яка між ними різниця?</p> <p>Як формуються стереотипи та які фактори впливають на їх поширення в суспільстві?</p> <p>Який вплив мають стереотипи та упередження на особистість і прийняття рішень?</p> <p>Як можна розпізнати та подолати власні упередження? Які техніки для цього існують?</p> <p>Яку роль відіграють медіа в поширенні або подоланні стереотипного мислення?</p> <p>Як розвиток критичного мислення допомагає молоді формувати власну громадянську позицію?</p>		презентації за темою. Виконання практичного завдання «Боротьба зі стереотипами».	
Тема 9. Громадянське суспільство: методи впливу на державу. Електронна		<p>Тема 9. Громадянське суспільство: методи впливу на державу. Електронна демократія та її можливості</p> <p>Що таке громадянське суспільство? Які його основні функції та роль у демократичній державі?</p>	2	Підготовка доповіді або презентації за темою. Пошук доступних для студента	10

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
демократія та її можливості. Доброчесність та антикорупція	2	<p>Які існують методи впливу громадянського суспільства на державні рішення (петиції, мітинги, громадські організації тощо)?</p> <p>Що таке електронна демократія? Які можливості вона відкриває для громадян?</p> <p>Як працюють електронні петиції, громадські бюджети та онлайн-консультації? Наскільки вони ефективні в Україні?</p> <p>Які переваги та ризики використання цифрових технологій для участі громадян у політичному житті?</p> <p>Як розвинені країни використовують електронну демократію? Які практики можуть бути корисними для України?</p> <p>Як можна подолати проблему корупції та поширювати культуру доброчесності в Україні?</p> <p>Як молодь може долучитися до електронної демократії та зробити свій внесок у розвиток громадянського суспільства?</p>	4	шляхів використання електронної демократії	84
Разом	2		4		84

Розділ 5. Система оцінювання знань студентів

Таблиця 5. Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-4): відвідування занять, участь у дискусіях, самоаналіз, самопрезентація, індивідуальні та творчі завдання, презентації, індивідуальна активність, робота в команді, підготовка кейсів, дебати.	50
Модуль 2 (теми 5-9): відвідування занять, участь у дискусіях, самоаналіз, самопрезентація, індивідуальні та творчі завдання, презентації, індивідуальна активність, робота в команді, підготовка кейсів, дебати.	50
ПМК (залік)	
Разом	100

Таблиця 6 – Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю проведення повторного підсумкового контролю
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та проведенням підсумкового контролю

Розділ 6. Інформаційні джерела

Основні

1. Берроуз Гріг Демократія: від теорії до практики. Підручник курсу / пер. з англ. Ірина Бабаніна. Міжнародна фундація виборчих систем, 2018. 284 с.
2. Громадянська освіта в умовах війни. Додаткові матеріали до методичного посібника до курсу громадянської освіти «3D Демократії: думаємо, дбаємо, діємо», для учнів 10-го класу закладів загальної середньої освіти / О. Волошенюк, Г. Горленко, П. Кендзьор та ін. За ред. П. Кендзьора. 2023. 57 с.
3. Державна політика сприяння розвитку громадянського суспільства. Методичні рекомендації / А. О. Красносільська, М. В. Лациба, А. В. Волошина, В. О. Купрій, Н. М. Чермошенцева, О. Л. Ващук. Київ : Агентство «Україна», 2013. 180 с.
4. Доморослий В. І. Основи демократії: навчальний посібник. Умань : ВВЦ «Візаві», 2021. 158 с.
5. Ключко К., Колесник Л. Громадянська освіта: мистецтво творити зміни. Київ : Компринт, 2020. 74 с.
6. Косілова О.І. «Озброєна демократія» – засіб проти авторитаризму? *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 7. С. 78–82
7. Мій Парламент: розумію і впливаю. Методичний посібник з громадянської парламентської просвіти для роботи з дітьми та молоддю / Гриньова М., Іванюк І., Паращенко Л., Юрчишин Л. За загальною редакцією Паращенко Л. Київ, 2020. 96 с.
8. Основи демократії : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Третє видання, оновлене і доповнене / За заг. ред. А. Ф. Колодій. Львів : Астролябія, 2009. 832 с.
9. Пивоварська К.С. Гейміфікація в громадянській освіті на прикладі симуляційної гри «Світ громад: Акселератор III». *Вища школа*. 2022. №7-9. С. 26–35
10. Юрченко О.А., Філіпчук К.В. Права людини і демократія: загрози глобального характеру. *Legal Bulletin*. 2023. № 1 (7). С. 26–39.

Додаткові

1. Громадянська освіта: теорія і методика навчання. URL: https://ippo.edu.te.ua/files/gromad_osvita/resursy/08_grom_osvita_teorija_metodyka.pdf.

2. Дем'янчук О. Політична освіта. Місток між державою та громадянським суспільством. *Громадянське суспільство: проблеми теорії та практики*. К. : НаУКМА, 2008. С. 69.

3. Електронне урядування та електронна демократія : навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. Частина 3: Електронна демократія: основи та стратегії реалізації / Н. В. Грицяк, А.І. Семенченко, І. Б. Жилияєв. Київ : ФОП Москаленко О. М., 2017. 84 с.

4. Інститут громадянської освіти НаУКМА. URL : www.ukma.edu.ua/index.php/science/tsentri-ta-laboratoriji/institut-gromadyanskoji-osviti.

5. Сучасний стан, пріоритети та перспективи розвитку системи громадянської освіти в Україні. *Центр Разумкова*. Авторський колектив Ю. Якименко (керівник), П. Стецюк (координатор проєкту), І. Балуба, А. Биченко, Д. Добровольський, В. Замятін, О. Литвиненко, М. Міщенко. Київ, 2023 р. URL : <https://razumkov.org.ua/images/2023/12/18/2023-POLIT-OSVITA.pdf>.

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

Загальне програмне забезпечення

Пакет програмних продуктів Microsoft Office, до якого входить програмне забезпечення для роботи з різними типами документів: текстами, електронними таблицями, презентаціями, базами даних тощо.

Основними й найбільш використовуваними складовими пакету Microsoft Office є:

1. Microsoft Word – додаток для створення й обробки документів. Цей додаток формує за замовчуванням файли з розширенням doc, хоча користувач за своїм розсудом може зберігати файли з іншими розширеннями (dot – файл шаблону, rtf – текст у спеціальному форматі, що відключає макроси, txt – тільки неформатований текст, html – формат веб-сторінок та ін.). Документи, створені цим додатком, можуть містити текст, графіку, таблиці, звук,

відеокліпи.

2. Microsoft Excel – програма керування електронними таблицями загального призначення, що використовується для обчислень, організації й аналізу ділових даних.

3. Microsoft Power Point – засіб розробки демонстраційних матеріалів для електронної презентації з використанням слайдів. Створює файли з розширенням ppt. Демонстраційний матеріал може містити текст, таблиці, діаграми, графіку, анімацію, звук та інші ефекти multimedia. Виходячи з того, що Power Point є складовою частиною пакета Microsoft Office, презентацію можна досить швидко підготувати, використовуючи фрагменти документів Microsoft Word, таблиць і діаграм Excel, даних Access.

Спеціалізоване програмне забезпечення

Моя громадянська позиція: Дистанційний курс [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www2.el.puet.edu.ua/wk/course/view.php?id=4359>